

Liminka 2017

Valtatie 8:n ympäristön osayleiskaava ja
Liminganlahden osayleiskaava
- arkeologinen inventointi



Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo 28.10.2017



KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU



Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Limingassa VT 8:n ympäristön ja Liminganlahden kaava-alueilla. VT-8:n ympäristön osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos, kaavaselostus sekä alustava kaavakartta lähtötietoineen pidettiin nähtävillä 5.4.-5.5.2017. Liminganlahden osayleiskaava on luonnosvaiheessa. Koska viimeinen alueen kattava inventointi tehtiin 20 vuotta sitten, Limingan kunta päätti, että molemmat alueet inventoidaan uudelleen. Maastotyön tekivät FM/MA Hans-Peter Schulz ja FM Jaana Itäpalo 28.8.-2.9.2017 yht. 8,5 henkilötyöpäivää. Kaava-alueiden laajuus on 106 km² (VT 8 17 km², ja Liminganlahti 89 km²). Alueista 35 % eli 37,2 km² on alavaa (< 2,5 m mpy) ja 49 % eli 54 km² on tasaista viljelysmaata 2,5 – 7 m mpy. Pois lukien eteläosan soistunut pohjamoreenialue, vain 11 % eli 10,6 km² alueista on otollista arkeologisille kohteille.

Inventoinnissa kartoitettiin 3 muinaisjäännösrekisteriin merkittyä muinaisjäännöskohdetta (**2** Värminkoski A-D keittokuoppakenttä, **3** Jauholaarinkangas keittokuoppakenttä, **4** Jauholaarinkangas/hiekkakuoppa asuinpaikka-alue) ja yksi mahdollinen muinaisjäännös (**1** Värminkoski Lauri). Uusia kohteita ovat: **5** Jauholaarinkangas N maakuoppa, **6** Vanhanmaantiekangas miilu ja **7** Virkkulanoja myllynränni. Lisäksi kartoitettiin kaksi kulttuuriperintökohdetta: **8** Vanhanmaantienkangas 2 (Rantatien linjaus) ja **9** Liminganlahti merimajat sekä yksi rautakautinen löytöpaikka **10** Rantakylän koulu.

Kaavojen alueille on merkitty 1700-luvun isonjaon kartoille 20 kantataloa, jotka asemoitiin nykyiselle kartta-pohjalle.

Kohteille on annettu kaavamerkintäehdotukset.



Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	4
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	5
2.1. Esiselvitys.....	8
2.2. Menetelmät.....	9
3. Geologia, topografia ja maisema.....	8
4. Maisema- ja rakennetun ympäristön valokuvat.....	12
5. Alueen aiempi maankäyttö.....	16
6 Tulokset.....	19
yleiskartta.....	20
7. Kohdehakemisto.....	21
8. Kohdetiedot.....	21
9. Aineistoluettelo.....	36



1. Perustiedot

Inventointialue: Limingan Vt 8:n ympäristön osayleiskaava ja Liminganlahden osayleiskaava

Tilaaja: Limingan kunta

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätyöaika: 28.8.-2.9.2017 yht. 8,5 henkilötyöpäivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, R4322R, R4324L, R4411R, R4413L
vanha yleislehtijako, 2433 09, 2444 07, 3421 06, 342204

Korkeus: 0 – 40 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Pohjois-Pohjanmaan museo (digitaalinen kopio)

Aiemmat tutkimukset:

A. Erä-Esko 1961. Limingan pitäjän muinaisjäännökset. Inventointi.

E. Jarva, M. Korteniemi, J. Okkonen 1991. Liminka, Rantakylä, sorakuoppa-alue (Kurrankangas), tarkastus.

M. Mäki vuoti ja M. Sarkkinen 1996. Liminka, Rantakylä, Jauholaarinkangas, tarkastus.

M. Sarkkinen 1997. Liminka, kuntainventointi.

J. Alakärppä, M. Korteniemi, E. Ojanlatva, T. Ylimaunu 1998, Liminka Jauholaarinkangas NW, tarkastus.

J. Alakärppä ja E. Ojanlatva 1999. Liminka (42) Jauholaarinkangas ja Liminka (41) Jurvalankangas
Inventointi ja koeluopitus 4.-15.10.1999.

M. Korteniemi Liminka Jauholaarinkangas S ja NW. Arkeologinen koetutkimus 1999. Oulun yliopisto. Yleinen arkeologia.

A. Tranberg, R. Nurmi 2000. Tielinjan inventointi Limingassa (Värminkoski) ja Lumijoella

M. Mäki vuoti 2001. Tarkastuskertomus 17.5.2001. Liminganlahden osayleiskaava. Oulun yliopisto, Historian laitos.

A.-K. Salmi, R. Nurmi, M. Kuorilehto 2012. Liminka, Heiskari ja Kankaanmäki. Historiallisen ajan maaseutuarkeologisen kohteenkoekaivaus 20.9.-2.10.2010 Arkeologian laboratorio, Oulun Yliopisto.

Aiemmat löydöt:

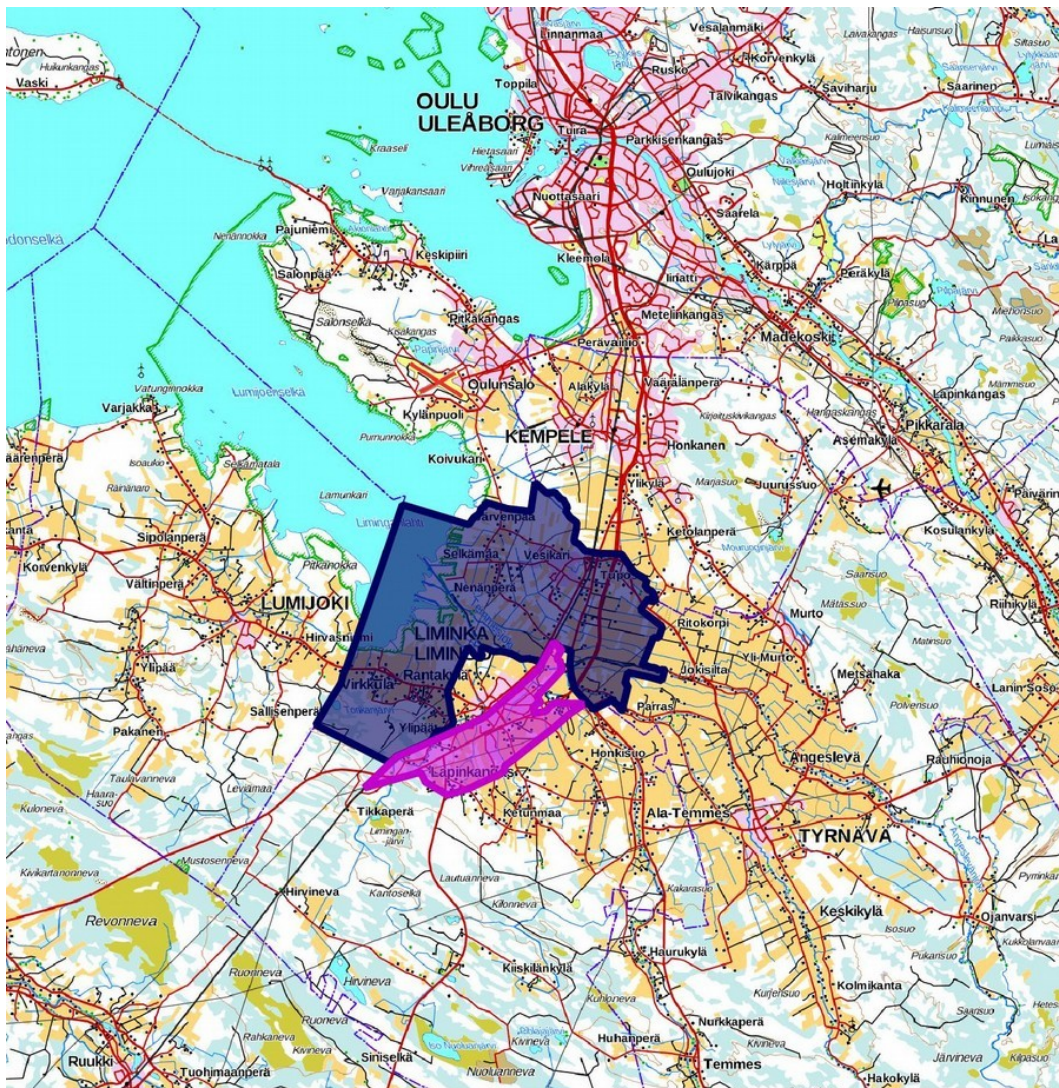
Ei nroa, OY ark lab inventointilöytöjä, Jauholaarinkangas/hiekkakuoppa (Kurrankangas, Jauholaarinkangas NW) tarkastukset, inventoinnit ja koeluopitus 1991, 1998, 1999.

Jauholaarinkangas koetutkimus 1999

KM 32044 asuinpaikkalöytöjä Jauholaarinkangas

KM 32047:1-5 asuinpaikkalöytöjä Jauholaarinkangas

Ei vielä diarioitu, Rantakylä koulu; pyöreä kupurasolki.



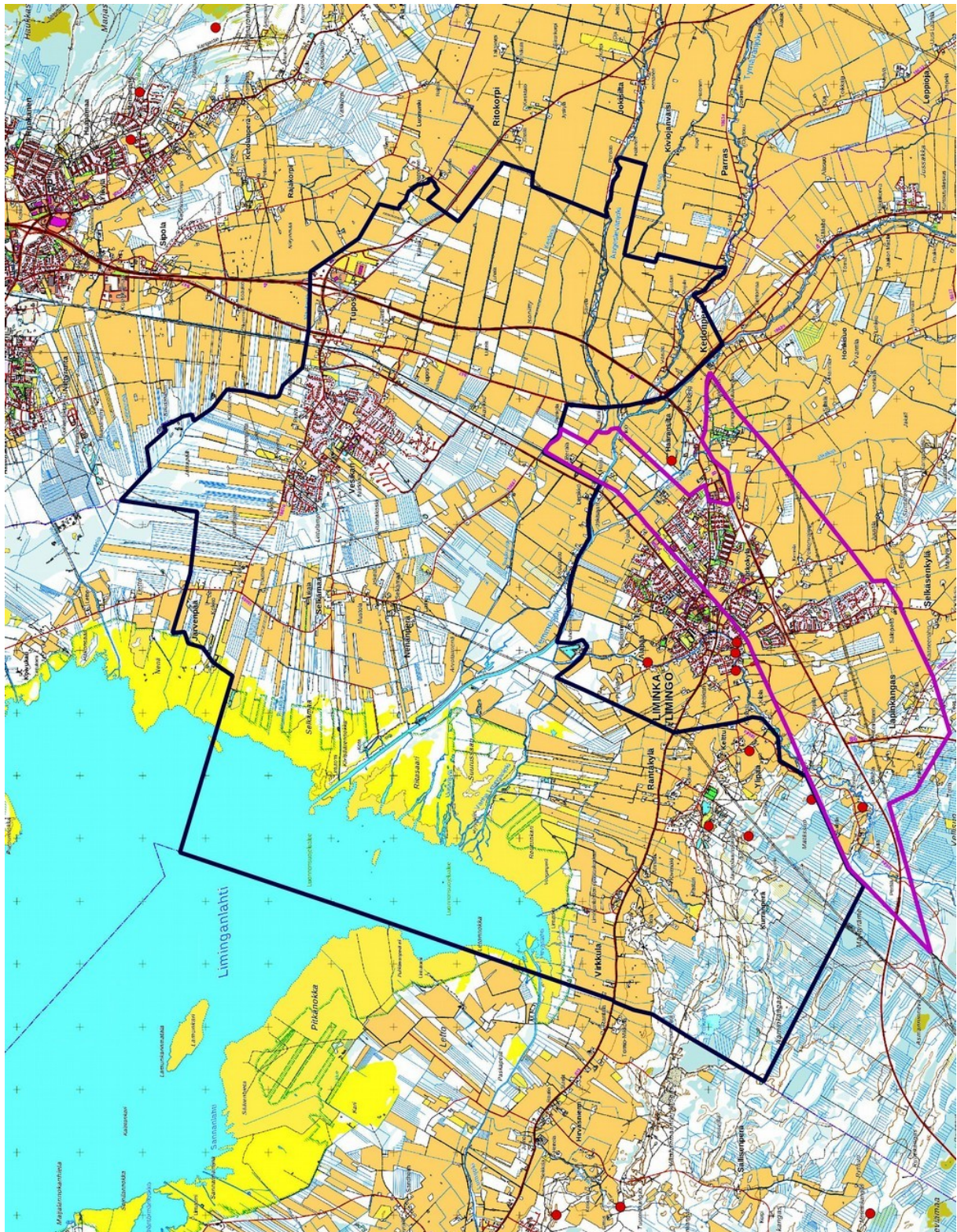
Karta 1. Kaava-alueiden sijainti. VT 8:n ympäristö punaisena, Liminganlahden kaava-alue sinisenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 6/2017.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

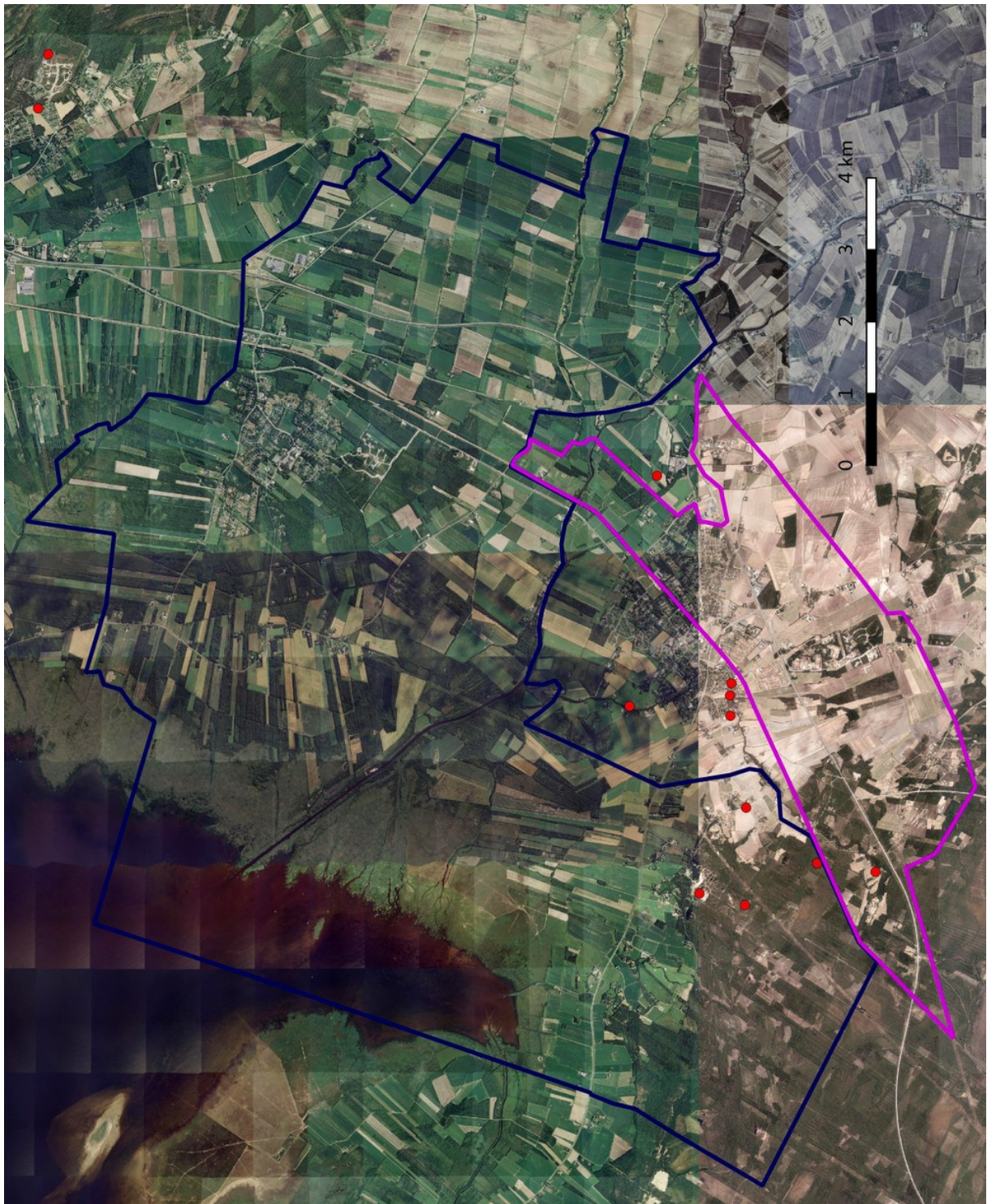
VT 8:n ympäristön osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos, kaavaselostus sekä alustava kaavakartta lähtötietoineen pidettiin nähtävillä 5.4.-5.5.2017; Liminganlahden osayleiskaava on luonnosvaiheessa. Koska viimeinen alueen kattava inventointi tehtiin 20 vuotta sitten, Limingan kunta päätti, että molemmat alueet inventoidaan uudelleen.

Maastotyön tekivät FM/MA Hans-Peter Schulz ja FM Jaana Itäpalo 28.8.-2.9.2017 yhteensä 8,5 päivän aikana. Kaava-alueiden laajuus on 106 km² (VT 8 17 km², ja Liminganlahti 89 km²). Alueista peräti 35 % eli 37,2 km² on alavaa (< 2,5 m mpy), 49 % eli 54 km² on tasaista viljelysmaata 2,5 – 7 m mpy. Pois lukien eteläosan soistunut pohjamoreenialue, vain 11 % eli 10,6 km² alueista on otollista arkeologisille kohteille.

Kaava-alueilta tunnettiin ennen inventointia 3 kiinteä muinaisjäännettä: Värminkoski esihistoriallinen keittokuoppakenttä, Jauholaarinkangas varhaismetallikautinen keittokuoppakenttä sekä Jauholaarinkangas NW esihistoriallinen asuinpaikka. Lisäksi oli kaksi mahdollista muinaisjäännettä: Värminkoski Lauri kuppikivi ja Kankaanmäki historiallinen rakennuksen pohja. Kankaanmäkeä ei tarkastettu, koska koekaivausalue on nykyään omakotitalon tasoitettuna pihana. Kantatallot sijaitsivat kaikki rakennetuilla alueilla, ja niistä ei tehty kohdekortteja.



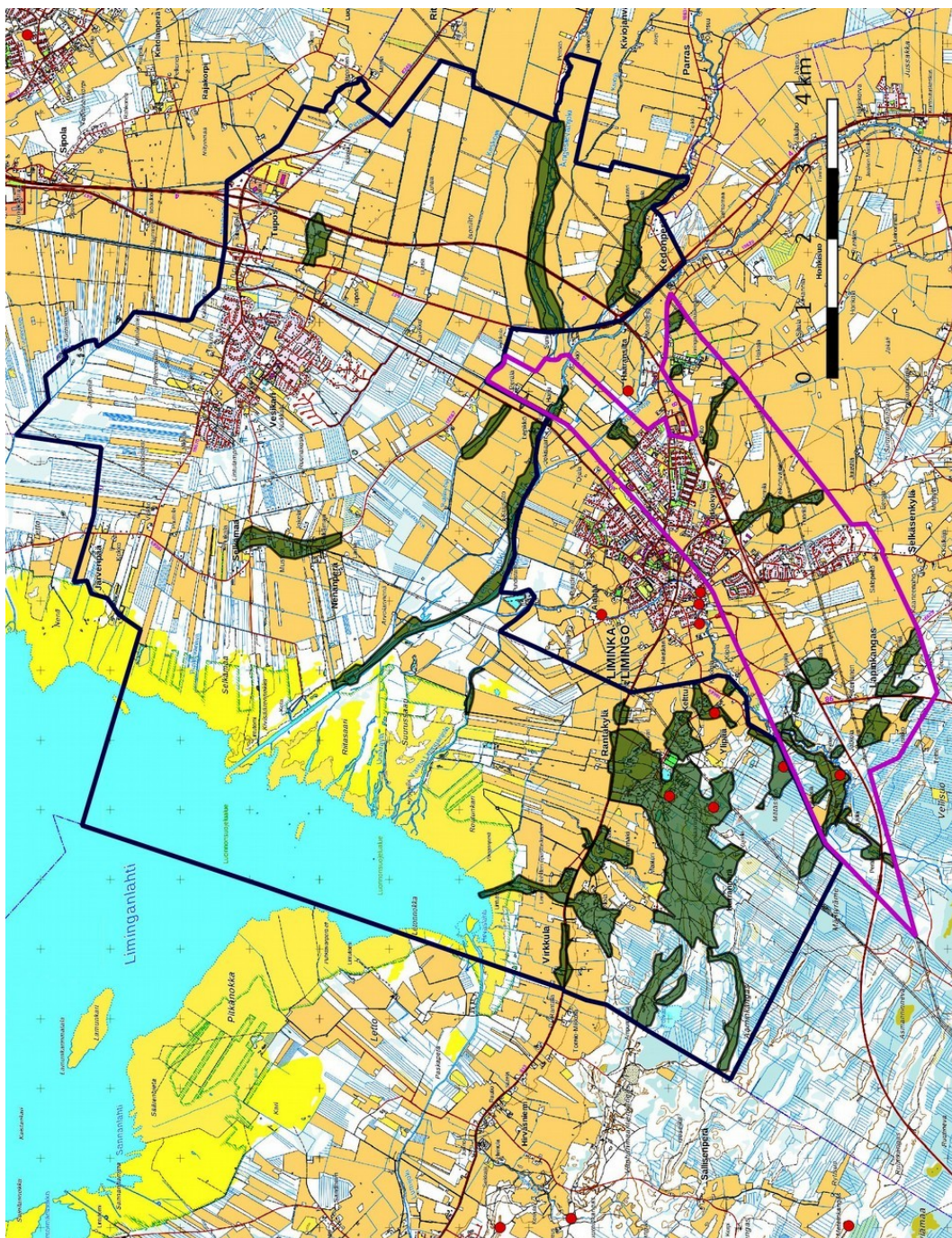
Kartta 2. Liminganlahden osayleiskaavan raja merkitty sinisellä viivalla, VT 8:n ympäristön osayleiskaavan raja punaisella viivalla. Tunnetut muinaisjäännökset ja löytöpaikat punaisena pisteinä. Taustakartta, Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



Kartta 3. Kaava-alueet ortoilmakuvassa, karttaselitykset ks. kartta 2. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 10/2017
>wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

2.1. Esiselvitys

Esiselvityksessä käytettiin alueella ja lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksia. Näiden tietojen lisäksi käytettiin eri aineistoja, joiden avulla erotetaan muinaisjäännösten sijainnin kannalta relevantit alueet: GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä la-serkeilausaineiston pistepilviaineisto. Historiallisen ajan kohteiden selvitykseen käytettiin kirjallisuuden lisäksi historiallisia karttoja: tiluskartat vuosilta 1688 ja 1707¹, isojakokartat vuosilta 1762-97², vuoden 1848 pitäjän-kartta ja 1953 laadittuja peruskarttoja.



Kartta 4. Inventoidut alueet vihreänä. Muut karttaselitykset ks. kartta 2, sivu 5. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.

1 Kansallisarkisto kansio F18:2,F18;4/1, F18:4/2.

2 Kansallisarkito kansiot F18bi:9/1-11, F18ci:17/1-4, F18ci:17/6, F18c:23/1-4.



2.2. Menetelmät

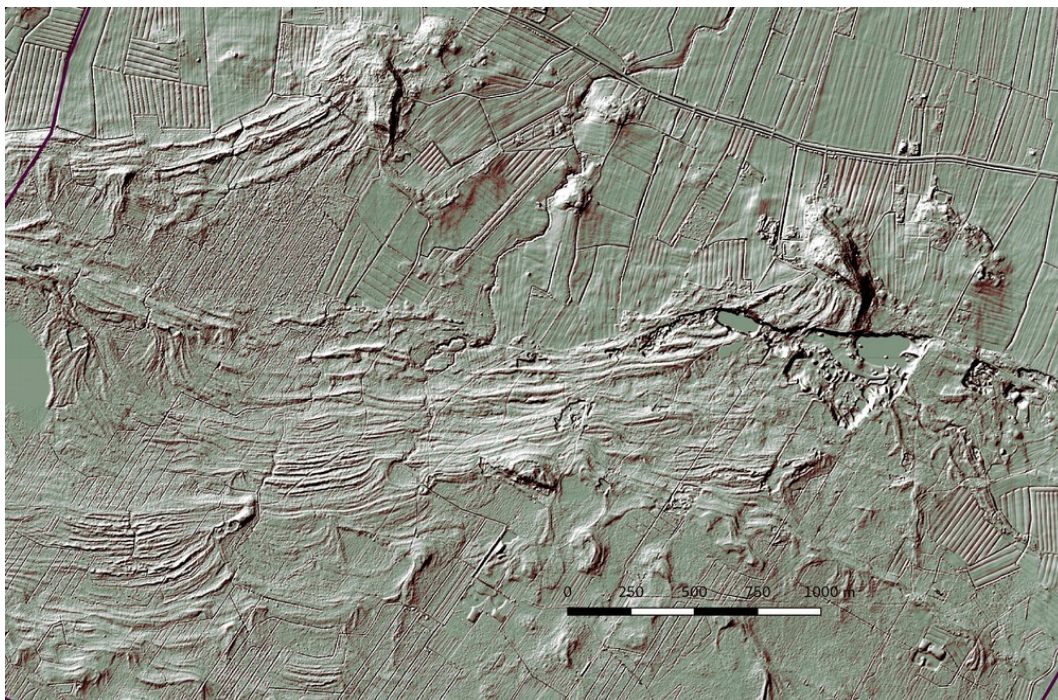
Muinaisjäännöksille otolliset alueet, ts. Rantakylän ja Virkkulan eteläpuoliset hiekka-alueet sekä jokivarret inventoitiin tarkemmin. Linjaväli oli tiheä, ja topografialtaan sopivilla hiekkakankailla ja tunnettujen muinaisjäännösten lähistöllä tehtiin pieni koekuoppia ja lapionpistoja. Muinaisjäännösalueilla kairattiin joitakin kohteita niiden funktion selvittämiseksi. Muut alueet, lukuun ottamatta alavia tasaisia alueita alle 2,5 m mpy, tarkastettiin silmämääräisesti harvalla linjavälillä. Kohteet dokumentoitiin ja valokuvattiin. Aikaisemmissa inventoinnissa dokumentoituja kohteita ei enää mitattu. Työssä käytettiin EGNOS- ja Glassnos- yhteensopivaa paikanninta Garmin GPSmap 62s, Huawei T3 10 tablettia, QGis 2.14 -ohjelmaa paikkatietohallintaan ja GrassGis 7.0 -ohjelmaa terrain-analyysiin.

3. Geologia, topografia ja maisema

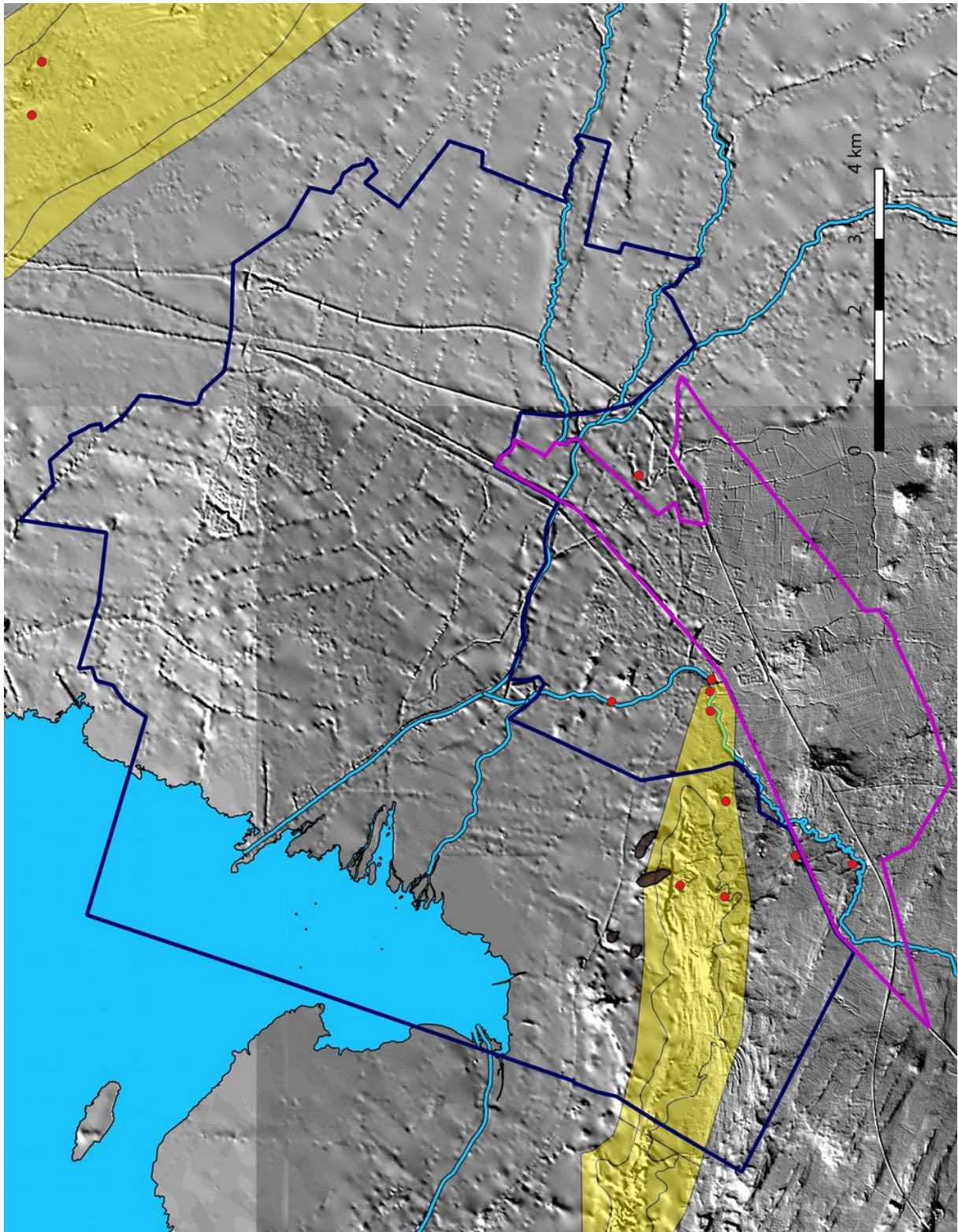
Alueiden kallioperä on jotuni-hiekkakiveä, jota esiintyy vain kahdessa paikassa Suomessa, Satakunnassa pääosin Porin edustalla matalalla merialueella sekä Limingan lakeudella, jossa se esiintyy kapeana nauhana Lumijoelta ja Oulunsalosta Oulujoelle Muhokselle saakka (ns. Muhos-muodostuma). Jotuni-hiekkakivi on metamorfinen, siinä esiintyy nauhoina tai linsseinä myös siltti- ja savikiveä, sen väri on kirkas – tummanpunainen.

Aivan alueen eteläosassa on paksu pohjamooreenipatja, joka on pinnaltaan osittain huuhtoutunut ja laajalti soistunut. Sen pohjoispuolella on itä-länsisuuntainen noin 12 km pitkä ja yli kilometri leveä harjujakso, joka kulkee Limingan keskustan eteläpuolelta Rantakylän ja Virkkulan eteläpuolitse Lumijoen keskustaa asti. Harjulla on runsaasti ranta- ja rantadyynivalleja. Harjun pohjoislaidalla on 4 drumliinia (joille syntyi Rantakylän ja Virkkulan asutus) ja jonkin verran harjusta huuhtoutunutta hiekka-aineista. Suurin osa kohdealueesta on hienojakoisen merenpohjasedimentin peittämää ja hyvin tasaista. Rannan lähelle on kasautunut paikoin liejua merisedimentin päällä. Alueen maankohoaminen on voimakasta: noin 8,5 mm vuodessa ja tasaisesta merenpohjasta johtuen horisontaalinen rannansiirtyminen on 15 – 20 m sadassa vuodessa.

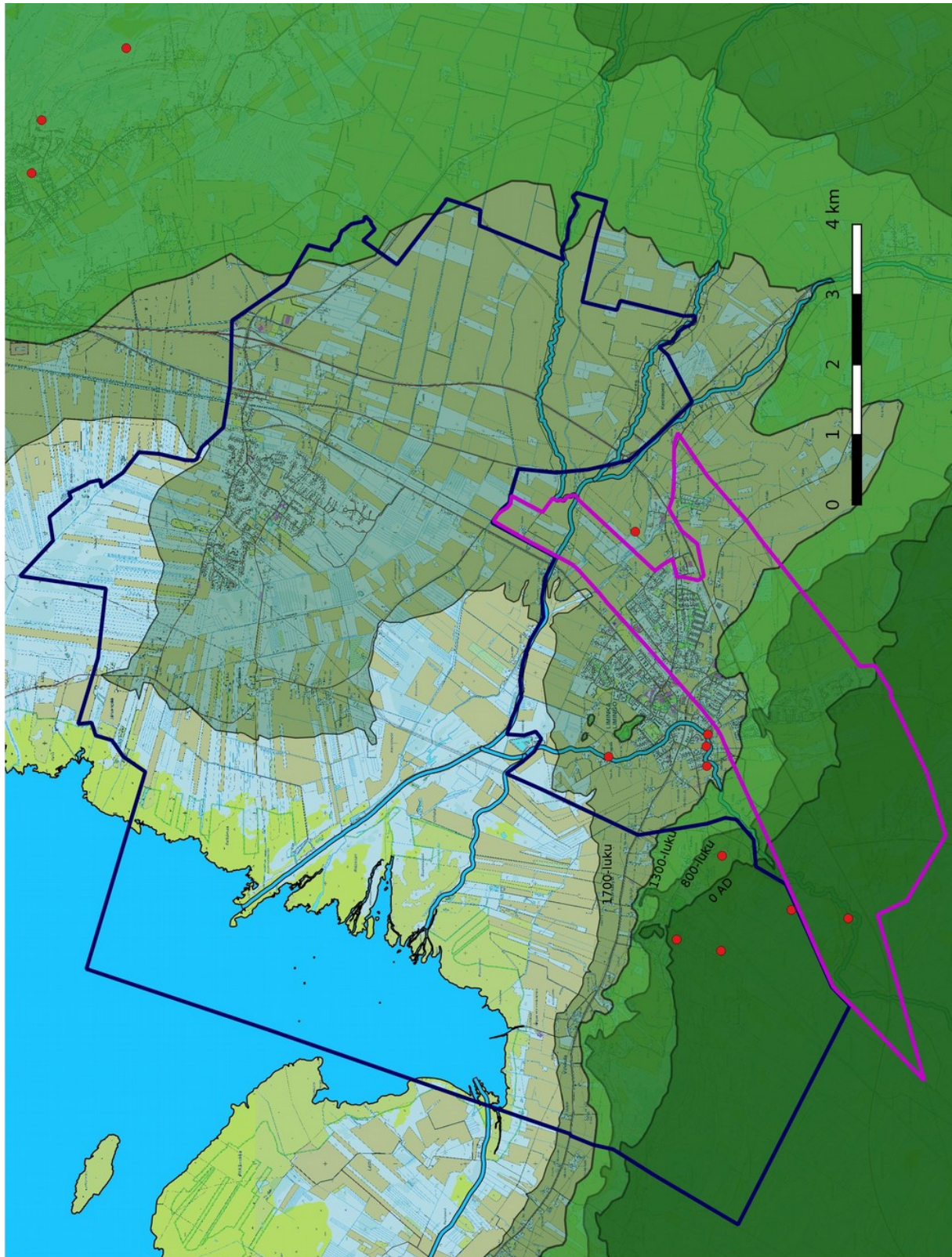
Limingan lakeus on suurin yhtenäinen lakeus Suomessa ja samalla myös maailman pohjoisin laaja-alainen viljelysalue. "Loputtomiin" ulottuva pelto- ja niittyalue hallitsee maisemakuvaa. Liminganlahti rantavyöhykkeen on puolestaan Suomen arvokkaimpia lintualueita. Kontrastina ovat harjualueen kuivat kankaat, jotka ovat pääosin metsätalouskäytössä. Massiivinen soranotto on tuhonnut esihistoriallisen asutuksen kannalta keskeiset alueet. Nämä vyöhykkeet ja Rantakylän sekä Virkkulan vanhat kylät muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden.



Kartta 5. Ranta- ja rantadyynivallit harjulla Rantakylän ja Virkkulan eteläpuolella sekä harjun pohjoispuolella olevat drumliinit. Vinovalovarjoste 2 m DEM. Maanmittauslaitoksen Lidar-pistepilviaineisto 10/2017.



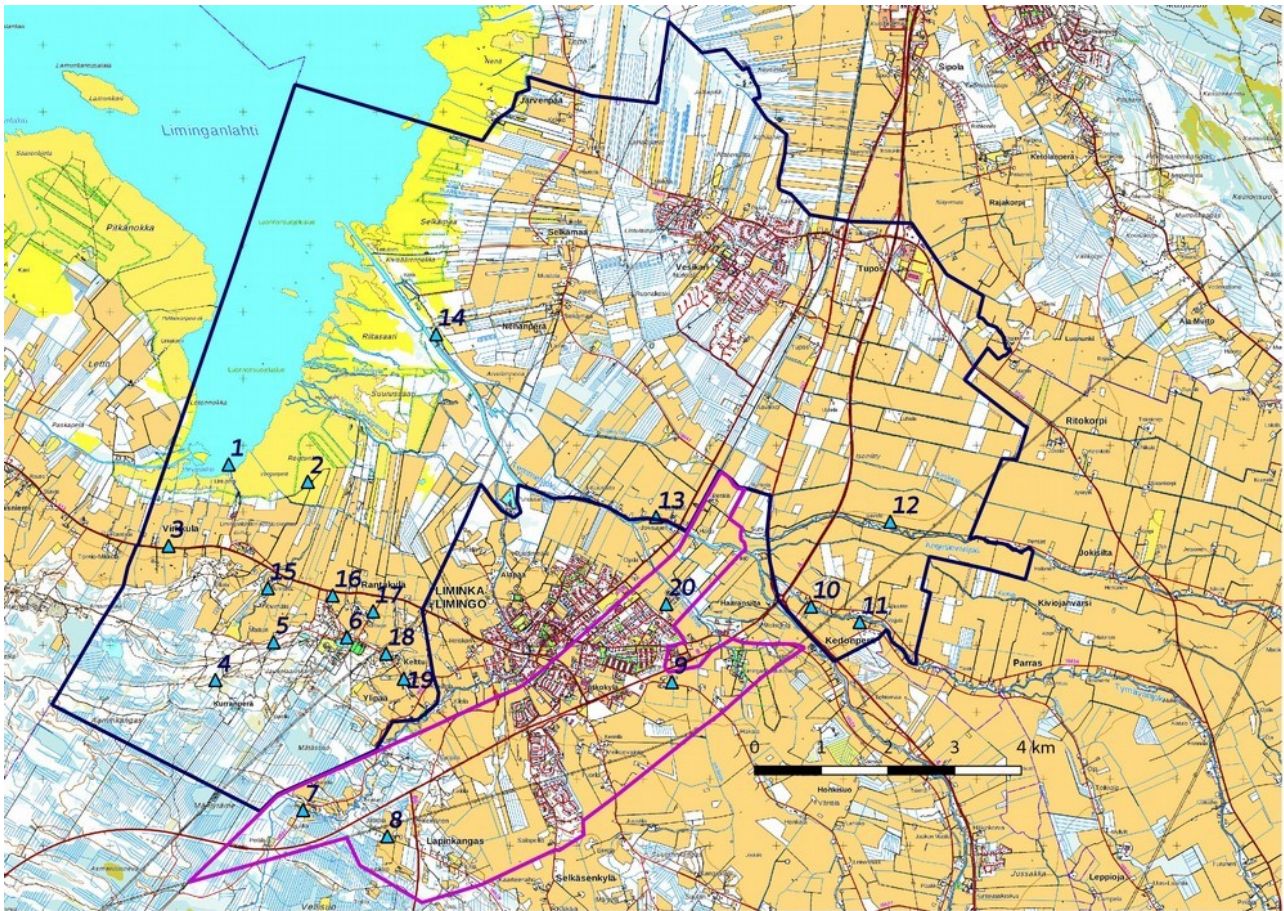
Kartta 6. Pinnanmuodot. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste, 8 m DEM, 10/2017. Harjut keltaisena, drumliinit ruskeana, tunnetut kiinteät muinaisjäännökset punaisena pisteenä, vesistöt VPD 2.



Kartta 7. Rantavyöhykkeet 0 AD, 800-luvulla, 1300-luvulla ja 1700-luvulla. Nykyiset vesistöt sinisenä (YPD 2). Tunnetut kiinteät muinaisjäännökset punaisena pisteenä. Pohjakarttana Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



4. Maisema- ja rakennetun ympäristön valokuvat



Kartta 8. Valokuvauspaikat. Kaava-alueiden rajat sinisenä ja punaisena viivana. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:50 000 10/2017.



Kuva 1. Liminganlahden rantavyöhyke lintutornilta.



Kuva 2 Rantaniitty Liminganlahdella.



Kuva 3. Peltomaisema Virkkulassa.



Kuva 4. Varttunutta kasvatusmännikköä Kurrankaalla.



Kuva 5. Vanha pihapiiri harjun pohjoislaidalla (Maturin talo)



Kuva 6. Lampi Jauholaarikankaan isossa sorakuopassa. Koko alue toimii ulkoilukeskuksena.



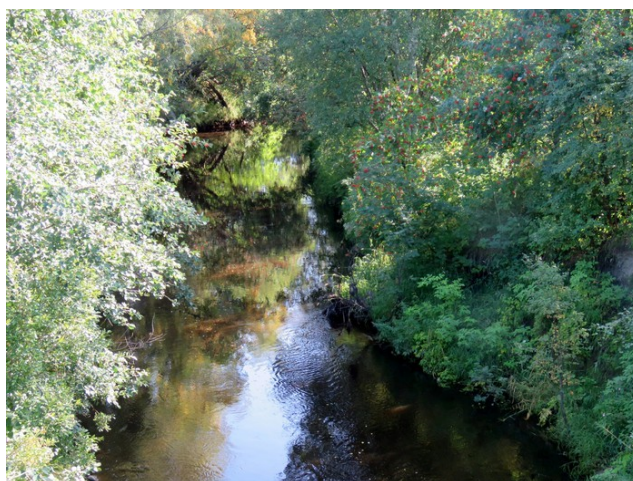
Kuva 7. Liminganjoen Värminkoski.



Kuva 8. Lapinkankaan laitumia.



Kuva 9 Peltomaisema VT 8:n eteläpuolella Jutkokylän kohdalla.



Kuva 10. Tyrnävänjoki Kedonperällä, kuvattu itään.



Kuva 11. Taloryhmä Kedonperällä.



Kuva 12. Peltomaisema Ängeslevänjoen pohjoispuolella.



Kuva 13. Temmesjoki Jokisaaren kohdalla.



Kuva 14. Temmesjoen pohjapato.



Kuva 15. Virkkulan kylän Annalanmäki etelään.



Kuva 16. Rantakylän läntinen mäki.



Kuva 17. Rantakyläntie ja Pleisulan tuulimylly.



Kuva 18. Kelttu, Suutarin taloryhmä.



Kuva 19. Kankaanmäen kyläraitti.



Kuva 20. Ruottinojan kantatalon paikka.



5. Alueen aiempi maankäyttö.

Esihistoria

Aarnikangas ,35-40 m mpy, alueen lounaisnurkassa on korkein kohta, joka nousi noin 4000 vuotta sitten merestä. Varhaisen asutuksen kannalta mielenkiintoisimpia ovat harjun ylimmät hiekkarantavyöhykkeet, jotka sijaitsevat korkeudella 22 – 25 m mpy. Rannansiirtymiskronologian perusteella niiden ikä on noin 2600-2400 vuotta BP. Samalla rantavyöhykkeellä sijaitsevat kohteet 2 ja 3 (Värminkoski A-D) ja Jauholaarinkangas. Jauholaarinkankaalta saatu radiohiiliajoitus (Beta 140101 2360±60 BP), kalibroituna 2700- 2330 BP, vahvistaa asutuksen ajoituksen. Hieman alempana sijaitseva asuinpaikka Jauholaarinkangas NW (kohde 4), korkeudella noin 15 m mpy, on ajanjaksolta 2000-1700 BP eli 0 – 300 j. Kr. On myös merkkejä myöhäisrautakautisesta asutuksesta: Värminkoski Laurin kuppikivi (kohde 1) ja keväällä 2017 löydyntynyt Rantakylän koulun soikea kupurasolki (kohde 10).

Rantakylässä on ollut esihistoriallisen asutuksen syntymisen kannalta ainutlaatuinen topografinen tilanne: laaja hiekkatasanne sijaitsi kahden korkean drumliinin takana suojassa pohjoistuulelta, aluetta ei myöskään ole voinut havaita mereltä. Sen länsilaidalla oli runsasvetinen lähde (nykyään pumppuamo) ja lähistöllä 3 jokisuuta, joka takasivat varman kalasaaliin sekä lisäksi Liminganlahden kala- ja lintuapajat. Harjulta oli saatavilla melkein loppumattomia määriä polttopuuta.

On hyvin mahdollista, että paikka oli jatkuvasti asuttu; jossain vaiheessa keskiajalla syntyi kiinteä maatalous-asutus. Tämä varhaisen asutuksen keskeinen alue on hyvin massiivisen soranoton takia todennäköisesti kokonaan tuhoutunut.

Historia

Yleisen käsityksen mukaan Lounais-Suomesta ns. kiinteä asutus levisi 1200-luvulla Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan jokisualueille. Limingan alue kuului vuoden 1413 verokirjasta tehdyn jäljennöksen mukaan hallinnollisesti Korsholman läänin ja Rannan hallintopitäjään, johon kuuluivat Salon kaksi neljänneskuntaa sekä Limingan ja lin neljänneskunnat. Liminka mainitaan ensimmäisen kerran seurakuntana Turun Tuomiokirkon Mustassa kirjassa vuodelta 1477 Kemin, lin ja Salon pitäjien ohella. Ensimmäisten verolähteiden perusteella Limingan pitäjään kuului vuonna 1548 kymmenen kylää: Liminka, Lumijoki, Lapinniemi, Hirvasniemi, Ranta, Oulunsalo, Oulunsuu, Laitasaari, Sanginjärvi ja Utajärvi. Käytännössä alue käsitti myös Oulunjärven ympäristöä ja Kainuuta.

Limingankylässä, joka sijaitsi Liminganjoen varressa nykyisen keskustan etelä- ja lounaispuolella, asutus kasvoi erittäin voimakkaasti 1500-luvun alkupuolella, vuonna 1548 kylässä oli 58 verotaloa, ja se oli silloin koko Peräpohjolan suurin kylä.³ Ei ole mitään tietoa varhaisempien kirkkojen sijainnissa ennen 1600-lukua, paitsi että ainakin kaksi kirkkoa poltettiin ns. vanhan ja pitkän vihan aikoina.

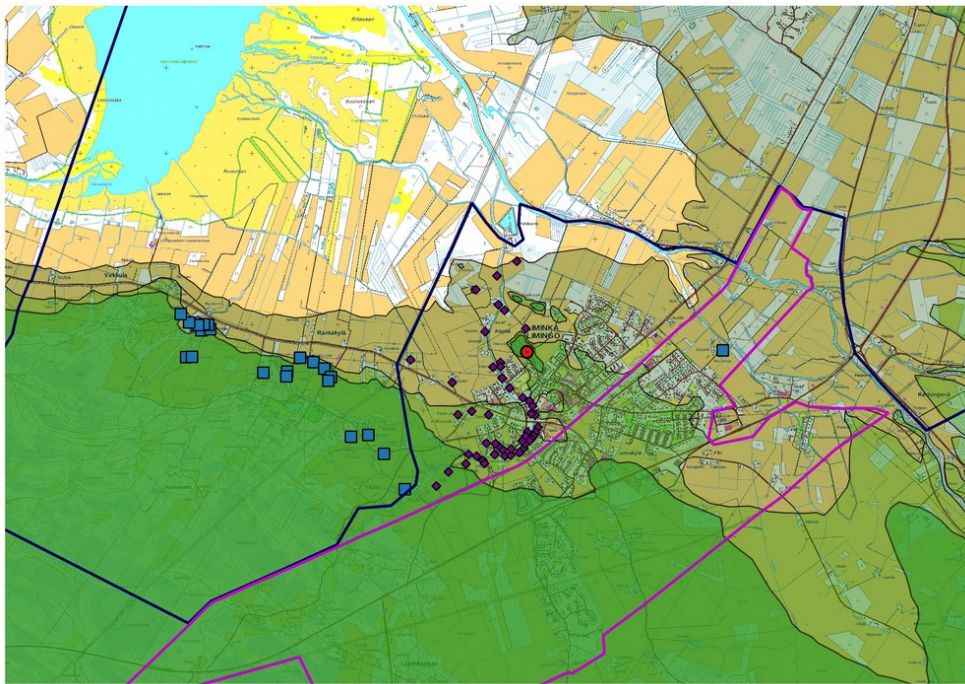
Limingan keskiaikainen asutus on syntynyt ensin Rantakylään ja viimeistään 1400-luvun alussa Virkkulaan⁴. Myös topografian perusteella se on ainoa vaihtoehto, koska muut asutukseen soveltavat alueet olivat silloin vielä veden alla. Keskiaikaiset talot olivat melko pieniä ja ne sijaitsivat tavallisesti tiiviinä ryhminä kylämailla. Arviodut vuoden 1413 savuluvut 10 + 10 ovat hyvinkin mahdollisia.

1500-luvulla asutus levisi jokivarsille (Liminganjoki, Temmesjoki, Tyrnävänjoki), tiivis kyläasutus Rantakylässä ja Virkkulassa säilyi sitä huolimatta, ja tämä on havaittavissa 1700-luvun isojakokartoilta. Limingan kuntakeskus muodostui joen molemmin puolin Kirkon eteläpuolelle.

Virkkulan pohjoispuolella, maantieltä noin 500 m pohjoiseen, on peltojen keskellä metsäsaareke, jonka nimi on Vanhahamina. Lähitalon vanha isäntä kertoi paikan olleen muinainen kalastajien rantautumispaikka, ja että venevalkaman rakenteita ei siellä ole. Paikalla ei käyty, koska saarekkeen ympärillä olevat pelot olivat viljalla.

³ Limingan asutuksen synty keskiajalta 1600-luvulle. Pro gradu-tutkielma M. Kuorilehto 2013, Oulun yliopisto.

⁴ Kuorilehto 2013, s:t 34-37.



Kartta 9. 1700-luvun kantatalot kaava-alueilla (sinisenä) ja Liminganjoen varressa (violetina). Tarkempi kartta numeroineen kohdekuvauksen lopussa.



Kartta 10. Vuoden 1707 tilus- ja jakokartta, Limingankylän eteläosa (f18_8_1). Talot Liminganjoen eteläpuolella https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/14355/f18_8_1.jpg



Kartta 11. Ote isonjaon kartasta 1762 Rantakylä / F18c:23/1-4



Kartta 12. Ote vuoden 1844 pitäjänkartasta.⁵

⁵ Transport Karta öfver Limingo socken af Uleå Härad i Uleåbrgs Län. Carla H Hårdh 1844.



6. Tulokset

Inventoinnissa kartoitettiin 3 muinaisjäännösrekisteriin merkittyä muinaisjäännöskohdetta (**2** Värminkoski A-D keittokuoppakenttä, **3** Jauholaarinkangas keittokuoppakenttä, **4** Jauholaarinkangas/hiekkakuoppa asuinpaikka-alue,) ja yksi mahdollinen muinaisjäännös (**1** Värminkoski Lauri). Uusia kohteita ovat: **5** Jauholaarinkangas N maakuoppa, **6** Vanhanmaantiekangas miilu ja **7** Virkkulanoja myllyränni. Lisäksi kartoitettiin kaksi kulttuuriperintökohdetta **8** Vanhanmaantienkangas 2 (Rantatien linjaus) ja **9** Liminganlahti merimajat sekä yksi rautakautinen löytöpaikka **10** Rantakylän koulu.

Kohdealueille on merkitty 1700-luvun isonjaon kartoille 20 kantataloa, jotka asemoitiin nykyiselle karttapohjalle.

Kohteille on annettu kaavamerkintäehdotukset.

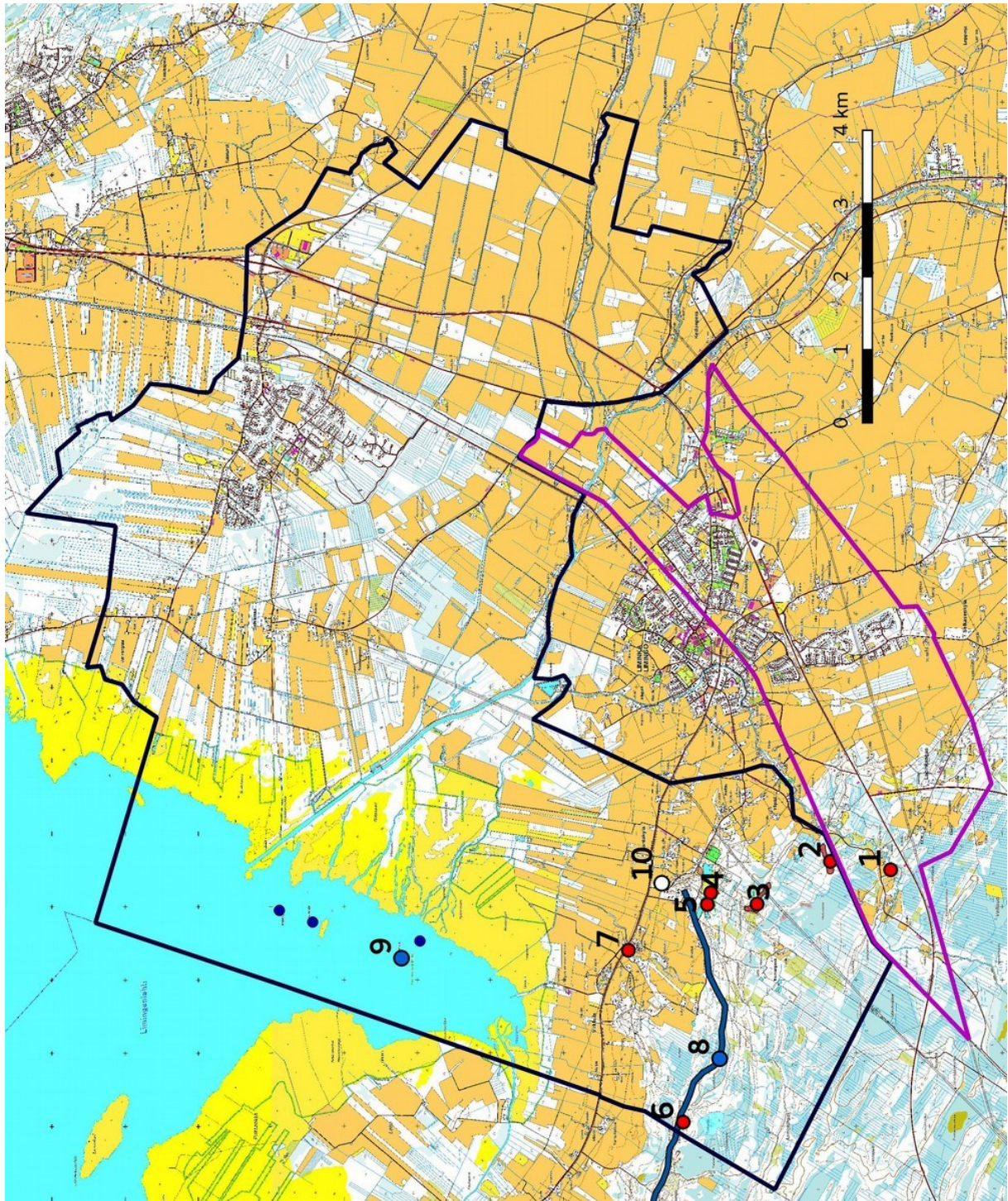
Lestijärvellä, 28.10.2017

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo



Kartta 13. Kohteet 1 – 10. Muinaisjäännökset punaisena pisteenä, aluerajaukset vaaleanpunaisena, kulttuuriperintökohteet sinisenä pisteenä ja löytöpaikka valkoisena pisteenä. Kohteen 9 alapisteet tummansinisenä. Kaava-alueet rajattu sinisellä (Limminganlahti) ja punaisella (VT 8) viivalla. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:50 000, 10/2017.



7. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
1. Värminkoski Lauri	21	kultti- ja tarinapaikat, kuppikivet	rautakausi/ keskiaika	1	MJ
2. Värminkoski	23	työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat	varhaismetallikausi	16	MJ
3. Jauholaarinkangas	25	työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat	varhaismetallikausi	18	MJ
4. Jauholaarinkangas/Sorakuoppa	27	asuinpaikat	varhaismetallikausi - rautakausi	1	mj
5. Jauholaarinkangas N	29	kivi- ja maakarenteet, maakuopat	historiallinen	1	MJ
6. Vanhanmaantienkangas	30	työ- ja valmistuspaikat, miilut	uusi aika	1	MJ
7. Virkkulanoja	31	työ- ja valmistuspaikat, myllyt	uusi aika	1	MJ
8. Vanhanmaantienkangas 2	32	Liikennekohdat, vanha Rantatien linjaus	uusi aika	1	KP
9. Liminganlahti	33	asuinpaikat, merimajat	uusin aika	>4	KP
10. Rantakylän koulu	34	löytöpaikat	rautakausi	1	LP
11. 1700-luvun kantatolat	35	lista, yleiskartta			

Taulukko. Status: MJ muinaisjäänköskohde mj tuhoutunut muinaisjäänköskohde, KP kulttuuriperintökohde, LP löytöpaikka

8. Kohdekuvaukset

1. Värminkoski Lauri

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000030803	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäänkö	Vanha yleislehtijako	2443 09
Tyyppi	Kultti- ja tarinapaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7185528 I 421505
Tyypin tarkenne	kuppikivet	N2000	Z 29 m
Ajoitus yleinen	Rautakausi /Keskiaika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	Rautakauden loppuvaihe ?	Etäisyystieto	Limingan kirkolta 4,1 km lounaaseen
Inventointilöydöt	-		
Aiemmat tutkimukset	1999 tarkastus Risto Nurmi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt	-		

Kuvaus: Mj-rekisterin kuvaus: Liminganjoen pohjoispuolisella peltoaukealla noin 50 metriä joesta on maakivi, jonka päällä suhteellisen tasaisella pinnalla on ainakin kaksi kuppia, joiden halkaisija on 4 ja 5 cm ja syvyys noin 1,5 cm. Maakiven halkaisija on noin 2 metriä ja se ulottuu noin 70 cm maan pinnan yläpuolelle.



Inventointi 2017: Pelto oli kesannolla. Kiven mitat ovat 1,8 x 1,6 m, korkeus 0,6 m, sen päällä oli kerätty pienromua. Kupit kiven länsiosassa ovat selvästi ihmisen tekemiä, molemmissa näkyvät kairaamisjäljet. Kivi on rinnastettavissa Etelä- ja Länsi-Suomen myöhäisrautakautisiin/varhaiskeskiaikaisiin kuppikiviin; myös sijainti pellolla lähellä vesistöä on tyypillinen. Alueelta on muitakin viitteitä myöhäisrautakautisesta asutuksesta. Limingan kivi lienee Suomen pohjoisin kuppikivi.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä kaavaan.



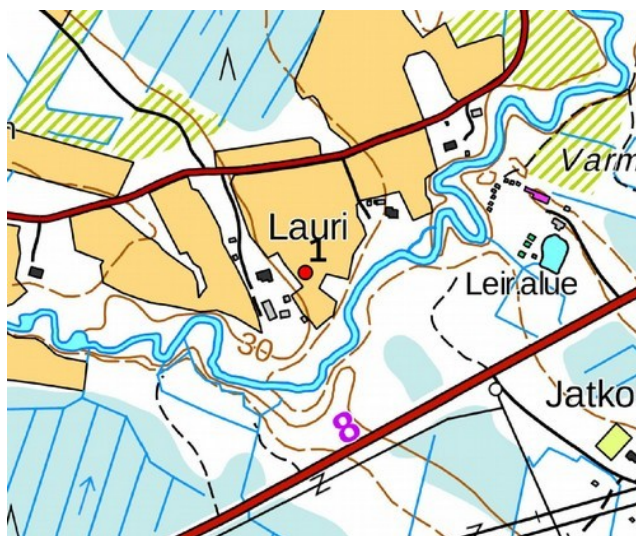
Yleiskuva kuppikivistä.



Kuppi 1.



Kuppi 2.



Kohde 1. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



2. Värminkoski A - D

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000030804	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2443 09
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7186352 I 421619
Tyypin tarkenne	keittokuopat	N2000	Z 25 - 27 m
Ajoitus yleinen	varhaismetallikausi	Koordinaattiselite	Mj-rekisterin piste
Ajoitustarkenne	700 – 300 BC ? Ks kohde 3	Etäisyystieto	Limingan kirkolta 3,4 km lounaaseen
Inventointilöydöt	-		
Aiemmat tutkimukset	2000 inventointi Annemari Tranberg ja Risto Nurmi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus
Aiemmat löydöt	-		

Kuvaus: Mj-rekisterin kuvaus: Liminganjoen pohjoispuolella on maa- ja keittokuoppia neljässä ryhmässä ainakin 22 kpl. Kohteen koordinaatit osoittavat vuoden 2000 inventoinnin aluetta d, jossa on ainakin 8 keittokuoppaa, joiden halkaisija on keskimäärin noin 1,5 metriä ja syvyys puolisen metriä tai vähemmän. Muut alueet alakohteina a (6 kuoppaa), b (2 kuoppaa) ja c (3 keittokuoppaa ja 3 maakuoppaa)

Inventointi 2017. Alue on pääosin ennallaan. Alueen länsipäässä on uusi hakkuualue, sen keskellä oleva kuoppa C 3 säästy, vieressä on noin 10 v. ikäinen taimikko, hakkuissa kuopat C 1 ja C 2 ovat tuhoutuneet, koska niistä ei saatu enää havaintoja. Ryhmän B vieressä on uusi hakkuualue.

Koska inventoinnissa 2000 kuopat mitattiin ja useisiin tehtiin lapionpistoja, niitä ei nyt enää tarkemmin tutkitu, joihinkin kuoppiin tehtiin kairaus aiemman tulkinnan varmistamiseksi. Kuopissa A 1, A 2, A 5, B 1, B2 ja C 3 on palaneita kiviä pohjassa, ryhmässä D havaittiin vain 6 kuoppaa (ei kairattu). Palaneiden kivien keskittymä alueella C viittaa siihen, että alueella on mahdollisesti myös ollut muuta toimintaa. Värminkosken keittokuoppakenttä (sellaisissa on useinkin myös kivettömiä kuoppia) on samalla rantavyöhykkeellä kuin kohde 3 Jauholaarinkangas, siksi niitä voidaan pitää samanikäisinä (ks. ajoitukset kohde 3).

Vaikutusten arvio: sm-merkintä kaavaan (alue).



Kuoppa A 1 länteen.



Kuoppa B 1 koilliseen.



Kuoppa D 3 pohjoiseen



Kuoppa C 3 lounaaseen. Taustalla taimikossa on kuopat 1 ja 2 ovat tuhoutuneet.



Keskittymä palaneita kiviä ja heikosti palanutta maata alueella C kuopasta C 3 4 m pohjoiseen.



Uusi muokattu hakkuualue ryhmä B:n vieressä.

Alakohteiden koordinaatit:

id	nimi	y,N,10,0	x,N,10,0
0 B1		7186446	421833
0 B2		7186453	421823
0 B3		7186468	421802
0 A1		7186427	421715
0 A2		7186420	421710
0 A3		7186421	421709
0 A4		7186427	421705
0 A5		7186424	421701
0 A6		7186427	421697
0 D1		7186362	421619
0 D2		7186362	421613
0 D3		7186353	421605
0 D4		7186356	421598
0 D5		7186359	421591
0 D6		7186385	421561
0 C3		7186330	421481



Kohde 1 ja alakohteet, muinaisjäännöksen rajausta vaaleanpunaisena. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.

3. Jauholaarinkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	425010041	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7187355 I 421037
Tyyppin tarkenne	Keittokuopat asumuspainanteet	N2000	Z 25 m
Ajoitus yleinen	varhaismetallikausi	Koordinaattiselite	Mj-rekisterin piste
Ajoitustarkenne	700 – 300 BC (¹⁴ C-ajoitus)	Etäisyystieto	Limingan kirkolta 3,3 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset	1996 tarkastus M. Mäki vuoti ja M. Sarkkinen, 1997 inventointi M. Sarkkinen, 1999 M. Korteniemi arkeologinen koetutkimus	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, koekuopitus, valokuvaus
Aiemmat löydöt	KM 32044, KM 32047:1-5		

Kuvaus: Mj-rekisterin kuvaus: Kohde sijaitsee Limingan kirkosta noin 2,5 km länsiluoteeseen ja Rantakylän koulusta noin 1,2 km etelään Jauholaarinkankaan halki kulkevasta sähkölinjasta noin 100 metriä kaakkoon. Alue on mäntyä kasvavaa kumpuilevaa hiekkakangasta. Paikalla on pienen vanhan hiekkakuopan ympärillä rajalinjan molemmin puolin yhteensä kymmenkunta pyöreää kuopannetta. Kuopanteiden halkaisija vaihtelee metristä kolmeen metriin, syvyys on keskimäärin puolisen metriä tai hieman enemmän. Kuopanteet eivät muodosta ketjumaista riviä, kuten pyyntikuopat yleensä. Kuoppien alueelta ei tarkastuksen yhteydessä tavattu mitään asuin- paikkaan tms. viittaavaa.



M. Korteniemi on tulkinnut raportissaan 1999 joitakin laajempia painaumuja asumuspainanteeksi, tukena alueelta löydetty kvartsi-iskokset.

Inventointi 2017: Alue on ennallaan, kuoppajonon itäpäässä on uusi pieni hiekanottoalue. Kuoppakohteet mitattiin GPS-laiteella, selkeitä asumuspainanteita ei havaittu.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä kaavaan (alue).



Yleiskuva itään.



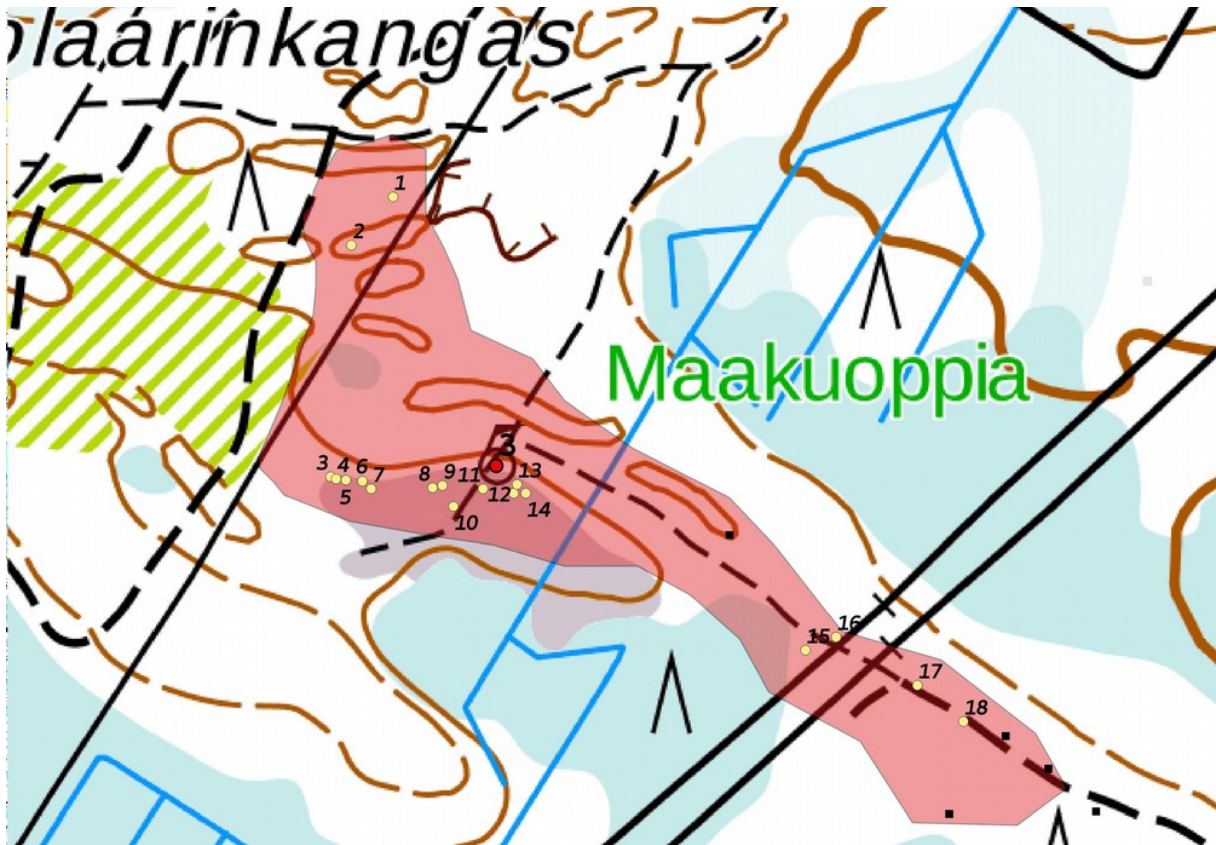
Kuoppa 9 Koekaivausalue 1999 (kuoppa 7, 1999).



Uusi sorakuoppa alueen itäpäässä.

Alakohteiden koordinaatit

id,Ny,N,10,0	x,N,10,0
1	7187496 420983
2	7187470 420961
3	7187350 420950
4	7187348 420953
5	7187348 420958
6	7187347 420967
7	7187343 420971
8	7187344 421003
9	7187345 421008
10	7187334 421014
11	7187343 421030
12	7187341 421046
13	7187346 421047
14	7187341 421052
15	7187259 421198
16	7187266 421214
17	7187241 421256
18	7187222 421280



Kohde 3. Alakohteet keltaisena pisteenä, muinaisjäännösalueen rajausta vaaleanpunaisena, koekuopat mustana neliönä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.

4. Jauholaarinkangas/Hiekkakuoppa (ent. Jauholaarinkangas NW, Jurvalankangas S)

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	425010042	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7187988 I 421192
Tyypin tarkenne	asumuspainanteet	N2000	Z 14-17 m
Ajoitus yleinen	Vanhempi rautakausi	Koordinaattiselite	Mj-rekisterin piste
Ajoitustarkenne	0 – 400 AD (j.Kr)	Etäisyystieto	Limingan kirkolta 2,8 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset	1991 tarkastus E. Jarva, M. Korteniemi, J. Okkonen; 1996 tarkastus M. Mäki vuoti ja M. Sarkkinen, 1999 inventointi ja koekuopitus J. Alakärppä ja E. Ojanlatva, 1999 M. Korteniemi arkeologinen koetutkimus	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, koekuopitus, valokuvaus
Aiemmat löydöt	OY, ark.lab. Ei nroa.		

Kuvaus: Mj-rekisterin kuvaus: Kohde, osin tuhoutunut asuinpaikka, sijaitsee Rantakylän koulun eteläpuolella olevan laajan hiekkakuopan eteläreunassa, koulusta n. 600 m etelään. Paikalta on löydetty palanutta luuta, pii-iskoksia ja palaneita kiviä ja punaiseksi värjäytyneitä maata. Havainnot viittaavat esihistorialliseen asuinpaikkaan. Löytöpaikan pintakerros on kuorittu, joten kohde on ainakin osittain tuhoutunut, mutta on mahdollista, että osa asuinpaikkaa on säilynyt.



Vuoden 1991 tarkastuksessa havaittiin alueella 4 asumuspainannetta (ei ole syytä epäillä tätä tulkintaa), jotka tuhoutuivat 1990-luvun sorakuopan laajennuksessa.

Alueella on ollut myös aiempaa toimintaa: Ote M. Korteniemen raportista 1999, s 3. "Limingan suojeluskuntalaisilla oli alueella 1930-luvulla ampumarata. Lapin sodan aikana kaivettiin alueella asemia saksalaisten maihinnousun varalta". (Isäntien haastattelut v. 2000, ks. raportti 1999).

Inventointi 2017: Muokattua aluetta on edelleen laajennettu; nyt pääosin vapaa-ajan käyttöä varten ja osittain myös metsätalouskäytön yhteydessä äestetty. Alue, jossa alkuperäinen maanpinta on tuhoutunut tai muokattu, on mitaltaan 550 m x 250 m eli vajaa 14 ha. Koska alue on niin laaja, on mahdotonta arvioida onko asuinpaikan rippeitä säilynyt. Koekuopista ei saatu tuloksia.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä (piste).



Uusi vesiallas alueen lounaispäässä.



Läntisen sorakuopan eteläpuolella muokattu taimikko.



Kohteet 4 ja 5. Asemoidut asumuspainanteet oranssina tähtenä, koekuopat mustana neliönä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



5. Jauholaarinkangas N

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Kivi- ja maarakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7188034 I 421030
Tyypin tarkenne	maakuopat	N2000	Z 15 m
Ajoitus yleinen	ajoitamaton	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Limingan kirkolta 3,1 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, koekuopitus, valokuvaus
Aiemmat löydöt			

Kuvaus: Kankaan loivalla pohjoisrinteellä on iso maakuoppa, jonka halkaisija on 5 m ja syvyys 0,6 m. Paikotellen on havaittavissa reunoilla matala valli. Noin 3-5 cm paksun humuskerroksen alla on ohut huuhtoutumiskerros. Sen alla on jonkun verran sekoittunutta hiekkaa. Ohut huuhtoutumiskerros viittaa historialliseen aikaan, ikä olisi ainakin muutama sata vuotta. Kuopan funktio on epäselvä.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä (piste).



Kuoppa kuvattu luoteeseen.

Kartta sivulla 28.



6. Vanhanmaantienkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7188365 I 418055
Tyypin tarkenne	miilut	N2000	Z 22 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Limingan kirkolta 6,1 km länteen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, koekuopitus, valokuvaus

Kuvaus: Kankaan korkeimmassa kohdassa on hieman pitkulainen kuoppa, mitat 3,5 m x 3, syvyys 0,6 m, matala valli ympärillä. Kairauksessa havaittiin ohut nokinen huuhtoutumiskerros ja yli 30 cm vahva nokimaa-kerros. Kyseessä lienee historiallisen ajan miilu.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä (piste)



Miilu kuvattu itään.



Kairausnäyte.



Kohde 6. Koepistot mustana neliönä. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



7. Virkkulanoja

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7189115 I 420405
Tyyppin tarkenne	vesimyllyt	N2000	Z 4 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Etäisyystieto	Limingan kirkolta 3,7 km länteen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus

Kuvaus: Virkkulan Annalanmäen pohjoispuolella maantieltä n. 20 m etelään on n. 5 m pitkä ja 1,2 m leveä myllyränni, hirsistä seinämistä näyttää olevan joitakin hirsipätkiä jäljellä. Kaakkoispäässä on muutama pohjapadon kivi säilynyt (aivan valokuvan alareunassa). Mylly on merkitty vuoden 1844 pitäjänkartalle.

Vaikutusten arvio: sm-merkintä (piste).



Myllyränni kuvattu luoteeseen.



Kohde 7. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



Ote vuoden 1844 pitäjänkartasta (ks. s. 18, kartta 12), mylly sijaitse Eskurin talon pohjoispuolella.



8 Vanhanmaantiekangas 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Liikennekohdat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7187866 I 418922
Tyypin tarkenne	Tienpohjat, vanha rantatien linjaus	N2000	Z 15-20 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, linjauksen keskipiste; digitointi
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus

Kuvaus: Vanhanmaantiekankaan laella kulkee metsätie, jonka linjaus on selkeä Lumijoen Hirvasniemen kylältä Rantakylälle saakka. Lumijoen puolella tienimi on Vanha maantie. Se on pääosin hyvin säilynyt, Virkkulan eteläpuolella paikoitellen autoilun (= kaahailun) takia pahoin vaurioitunut.

Pohjanmaan rantatien linjaus on merkitty nykyiselle Lumijoki – Liminka maantien linjaukselle ja tämä linjaus on merkitty myös 1730-luvun isojakokartoille ja nuoremmille kartoille. Linjaus kulkee Virkkulan ja Hirvasniemen kohdalla paikoitellen niin alavassa maastossa (3,5 – 4 m mpy), että se oli 1600-luvun alkupuolella vielä veden alla ja pitkiä matkoja aivan 1650-luvun rantaviivan tuntumassa. Postitienä (ratsupolku) rantatie on toiminut jo 1500-luvulla⁶, vaunuilla ajettava tie valmistui vasta 1600-luvun lopulla.

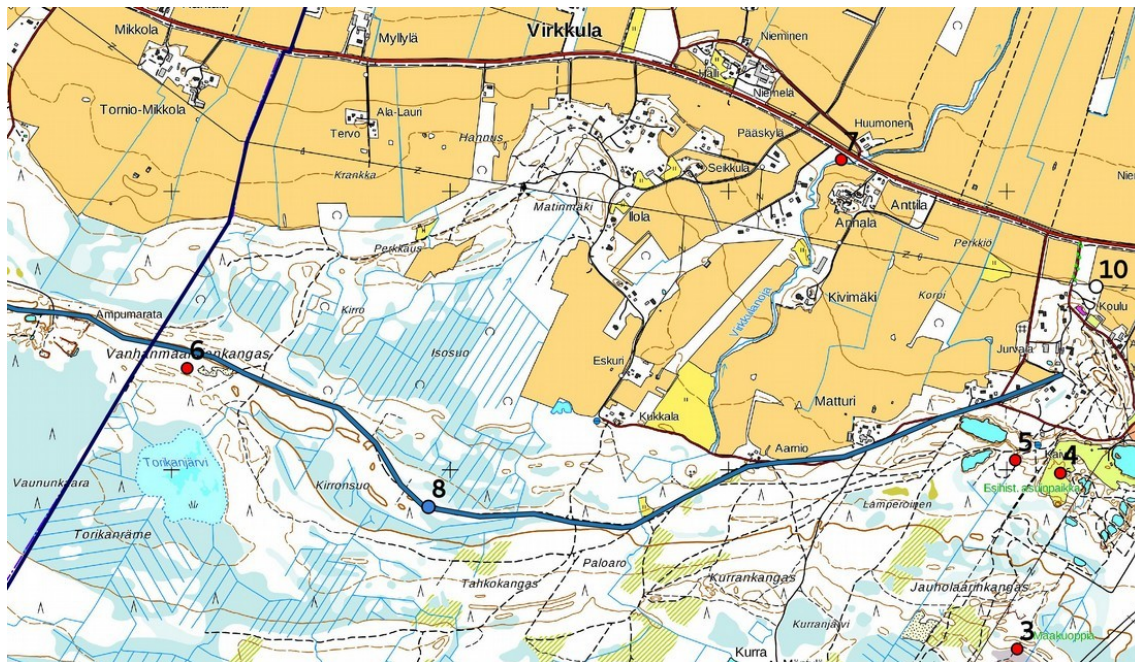
Yllä mainitut seikat viittaavat siihen, että postitien linjaus kulki ennen 1700-lukua Vanhanmaantiekankaalla.

Vaikutusten arvio: s-merkintä (linja).



Vanha maantie kuvattu Kirronsuon kohdalla luoteeseen.

⁶ Mauranen, Tapani (toim.): *Tuhat vuotta tietä, kaksisataa vuotta tielaitosta. 1. Maata, jäätä, kulkijoita. Tiet, liikenne ja yhteiskunta ennen vuotta 1860.* Helsinki: Tielaitos, Edita, 1999.



Kohde 8. Keskipiste ja linjaus. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.

9. Liminganlahden merimajat

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Asuinpaikat, työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7192219 I 420296 (eteläisin maja)
Tyypin tarkenne	Kalastusmajat	N2000	Z 0-2 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	Digitointi ortokuvasta
Ajoitustarkenne	Uusin aika	Etäisyystieto	
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	valokuvaus

Kuvas: Liminganlahdessa on ainakin 4 merimajaa⁷, jotka on rakennettu luodoille noin 2 m korkean röykkiömäisen kivijalan päälle. Osa majoista on kunnostettu tai uusittu, yksi on huonokuntoinen, yksi ilmeisesti romahtanut.

Inventoinnissa ei käyty luodoille, kuvat on otettu rannasta, ja alue on tarkastettu ortokuvilla. Niiden perusteella kaava-alueella olisi mahdollisesti 5 majaa.

Vaikutusten arvio: ei lisämerkintää, majat on merkitty myös osayleiskaavaan suojelumääräyksen osana Liminganlahden kulttuurihistoriaa.

⁷ Tässä käytetään kalamajan sijasta toista käytössä olevaa nimitystä – merimaja, koska Liminganlahden kalamajoja löytyy myös mantereelta.



Alakohteiden koordinaatit

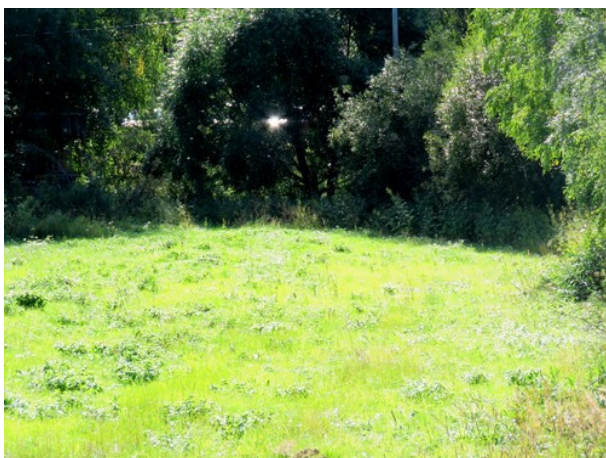
id, nimi,y,N,10,0	x,N,10,0
0 9-1 7192219	420294
0 9-2 7193433	420790
0 9-3 7193889	420950
0 9-4 7191967	420531

Eteläisin merimaja, joka on kunnostettu tai uusittu.

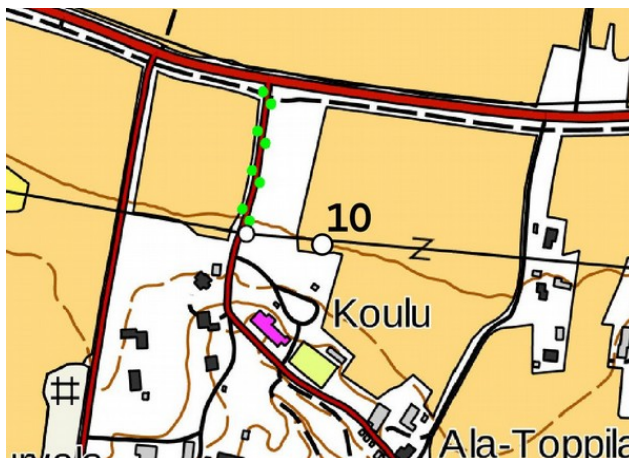
10. Rantakylän koulu

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	R4322R
Laji	Löytöpaikka	Vanha yleislehtijako	2443 07
Tyyppi	Irtolöytöpaikka	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7188658 I 421321
Tyypin tarkenne		N2000	Z 5 m
Ajoitus yleinen	rautakausi	Koordinaattiselite	Löytäjän GPS-piste
Ajoitustarkenne	myöhäisrautakausi	Etäisyystieto	
Löydöt	KM - pyöreä kupurasolki	Inventointimenetelmät	valokuvaus

Metallietsijäharrastaja löysi soljen keväällä 2017 pellon eteläreunalta Rantakylän koulun kohdalta. Hänen mielestään solki on kulkenut hiekkakuorman kyydissä sinne. Tiedon välitti Mika Sarkkinen Pohjois-Pohjanmaan museolta. Esine lienee peräisin Jauholaarinkankaan sorakuopasta (kohde 4), joka on alueen ainoa iso sorakuoppa.



Löytöpaikka kuvattu etelään.



Kohde 10. MML:n pk-rasteri 1:20 000, 10/2017



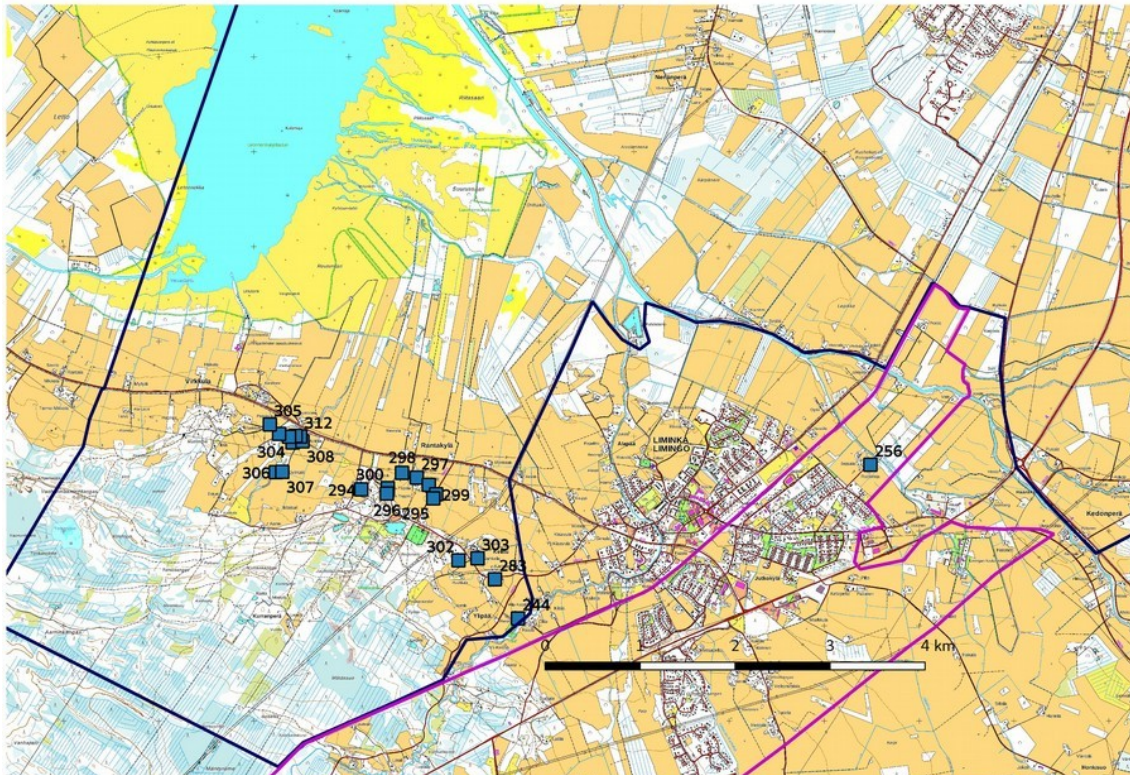
11. Kantatalot

id,Nnro,Cnimi,C,80	y,N,10,0	x,N,10,0
1 300 Ala-Toppila	7188454	421410
2 296 Ylä-Toppila	7188397	421400
3 294 Jurva	7188441	421131
4 298 Pleisula	7188615	421560
5 297 Jutila	7188564	421715
6 301 Sarvi	7188488	421842
7 299 Arfman	7188390	421919
8 295 Routtu	7188346	421889
9 302 Sutari	7187693	422154
10 303 Nahkuri	7187714	422355
11 313 Annala	7188935	420408
12 308 Anttila	7188948	420512
13 312 Seikkula	7188999	420489
14 311 Seikkula	7189006	420439
15 304 Eskuri	7188996	420371
16 310 Pääskylä	7189026	420267
17 305 Tossava	7189125	420169
18 306 Pietilä	7188622	420232
19 307 Pietilä	7188626	420300
21 283 Kangas	7187494	422537
22 244 Kestilä	7187081	422780
20 256 Ruotsinoja	7188701	426489

Kantatalot kaava-alueilla

1 = id, 2 = jakokirjan nro. 3 = talon nimi

4 = p koord., 5 = i koord.



Yleiskartta 14. Kaava-alueella sijaitsevat kantatalot ja niiden jakonumerot. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2017.



9. Aineistoluettelo

Kirjallisuus:

Halila Aimo, 1984. Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia II.

Mauranen Tapani (toim.) 1999: *Tuhat vuotta tietä, kaksisataa vuotta tielaitosta. 1. Maata, jäätä, kulkijoita. Tiet, liikenne ja yhteiskunta ennen vuotta 1860*. Helsinki: Tielaitos, Edita, 1999.

Vahtola Jouko, 1992. Pohjois-Pohjanmaan rannikon asutuksen synty. K.Julku (ed.) Suomen varhaishistoria.

Virrankoski Pentti, 1973. Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia III.

Kartat:

Kansallisarkisto:

isonjaon kartat F18:2,F18:4/1, F18:4/2, F18bi:9/1-11, F18ci:17/1-4, F18ci:17/6,F18c:23/1-4

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,

<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,

<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos,

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna:

Arkeologiset kohteet https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Kulttuuriympäristön tutkimusraportit https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Kansallisarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/>